

OD REDAKCJI

Oddajemy w ręce Państwa kolejny tom *Polonia Journal*. Prezentowany półrocznik – mający już swoją wypracowaną przez lata tradycję – od swego powstania, miał na celu przedstawianie losów Polaków w burzliwych dziejach Europy. Problematyka ta może być ujęta z rozmaitej perspektywy i w różnych – mniej lub bardziej szeroko zarysowanych – ramach chronologicznych i geograficznych. Każda z nich ma swoje ograniczenia. W niniejszym numerze redakcja proponuje ujęcie możliwie szerokie. Jest to perspektywa, w której – przyjmując, zgodnie z tytułem prezentowanego czasopisma, jako punkt odniesienia Polskę, Polaków, czyli *polskość* po prostu – poddaje się analizie szerokie spektrum kultury i cywilizacji. A to oznacza, iż w prezentowanych rozważaniach istotne miejsce musi zająć Europa. To Europa bowiem jest kolebką współczesnej cywilizacji, przy wszystkich odmiennościach i wielości krajów, jakie się na nią składają, na jej dokonania; sukcesy i porażki. Dzieje Polski, to dzieje Europy.

Dzieje „Starego Kontynentu” obejmują to wszystko, co stanowi dwu i półtysiącletni dorobek jego „ducha”. A to są różne aspekty ludzkiego życia, tego, co Arystoteles określał mianem „dobrego życia”. Są to takie czy inne koncepcje filozoficzne, określone wizje funkcjonowania państwa, prawa, władzy, a także – co dziś wydaje się niezwykle ważne i dla przyszłości cywilizacji kluczowe – takie czy inne pojmowanie sprawiedliwości, równości, szacunku dla życia każdej jednostki, jej praw. Istotne znaczenie odgrywa tu również sfera organizacji wytwarzania i zasad podziału dóbr materialnych, czyli, mówiąc krótko, ekonomia.

Jak widać, jest to problematyka niezwykle merytorycznie zróżnicowana. I taki stan rzeczy przyjęto w przedstawianym tu numerze *Polonii*.

Jak jednak wolno sądzić, wszelka refleksja nad kulturą takiej czy innej zbiorowości, ostatecznie odnosi się do sfery, która stanowi punkt wyjścia całokształtu życia ludzkiego, tak w wymiarze jednostkowym, jak i zbiorowym. Jest to sfera *wartości*. Jest to określone pojmowanie *Dobra, Sprawiedliwości, Prawdy, Piękna*. I tak było zawsze i jest... A to oznacza, iż w kontekście podjętej problematyki na szczególną uwagę zasługuje nauczanie Jana Pawła II. I artykuł na temat tej nauki otwiera przedstawiana Czytelnikowi publikacja. Prezentowana tu myśl Papieża odnosi się – zgodnie z założonym programem półrocznika – do Polski. Jednocześnie wszak, ujęta jest ona – i taki był zamysł przywołanych w artykule encyklik i wystąpień Jana Pawła II – w szerokim planie problemów kultury i cywilizacji europejskiej, jej dylematów. W nauczaniu Papieża problematyka polska jest ściśle związana z fundamentalnym problemem współczesnej cywilizacji. Jest to niebezpieczeństwo moralnego nihilizmu... W nauczaniu Jana Pawła II Polska ma tu – do odegrania – istotną rolę.

Europa nie stanowi – bez reszty – pojęcia geograficznego. Jest to – i tak to zostało ujęte w tytule jednego z prezentowanych tu tekstów – „byt kulturowy”. Ten „byt” przyjmował różne postacie w różnych epokach, z których na szczególną uwagę zasługuje tradycja grecko-rzymska, chrześcijaństwo, przełom nowożytny, (który znalazł najbardziej dojrzały wyraz w myśli Oświecenia), a także czasy współczesne, określane mianem epoki *post*. Najbardziej dobitnym wyrazem tej ostatniej jest zjawisko globalizacji. Ta zaś niesie ze sobą ryzyko uniformizacji wszystkiego, na czele z kulturą. Niesie ona również ze sobą pewne szanse, które, gdyby się całej sytuacji dobrze przyjrzeć, nie stanowią bynajmniej czegoś całkowicie nowego, czegoś, czego nigdy nie było. I o tym traktuje artykuł poświęcony globalizacji, jej dwuznaczności. „Duch” nowożytności – przeciwstawiając się wielowiekowej tradycji starożytności i średniowie-

cza - ukształtował się na gruncie wzrostu znaczenia ludzkiej przedsiębiorczości. I tak oto – w sytuacji, kiedy decydującą rolę zaczął ogrywać rynek, świat wymiany – powstał problem odpowiedzi na pytanie o miejsce w tym świecie konkretnej jednostki. I to jest pytanie o system aksjologiczny tej nowej rzeczywistości, o ludzką *solidarność*. I to jest przedmiotem kolejnego artykułu. Z pojęciem *solidarności* wiąże się wszak ściśle jeszcze inna kwestia dzisiejszej, integrującej się Europy, a także współczesnego, globalizującego się świata. Jest to zagadnienie imigracji. Są to problemy, których nie można nie zauważać, a które prędzej czy później upomną się o rozwiązanie. Jest to dylemat, jak się to ujmuje w literaturze przedmiotu, *wykluczenia* i *marginalizacji*. Jak skomplikowane jest to zjawisko i jak różnie można go rozumieć i interpretować, o tym traktuje kolejna rozprawa. Jak się jednak okazuje, problem imigrantów jest „stary, jak świat”. Zjawisko to zauważono i poddano interpretacji już w myśli starożytnej, u Platona. I to stanowisko – jak wolno sądzić, stosunkowo mało znane – zostało przedstawione w pomieszczonym w tym zbiorze artykule w języku angielskim.

Jak się rzekło, punktem odniesienia prezentowanego tu tomu, zgodnie z tytułem serii, jest Polska. I tak dochodzimy do problemu, który od kilkuset lat należy do czołowych zagadnień myśli polskiej, poczynając od filozofii, na rozmowach towarzyskich kończąc. Jest to kwestia odpowiedzi na pytanie o relację: kartezyjański „duch” Oświecenia, a archetyp kultury polskiej, świat jej *wartości*. Jest to problematyka niezwykle dwuznaczna. W dorobku myśli polskiej była tu i apologia sarmatyzmu i jego radykalna krytyka. Powstała także próba wyjścia Polski z tego „chocholego tańca”, którą – w świecie nowożytnej i *post*-nowożytnej nicości – reprezentuje myśl W. Gombrowicza. I temu zagadnieniu poświęcona jest kolejna rozprawa. W obszarze tych zagadnień sytuują się jeszcze dwa artykuły. Jeden z nich jest poświęcony koncepcjom transhumanizmu, jakie pojawiają się w świecie – przywołajmy określenie F. Nietzschego – „śmierci Boga”. Drugi zaś zestawia katolickiego „ducha” kultury pol-

skiej – wedle sformułowania utrwalonego w tradycji – z możliwością innego spojrzenia na całokształt problematyki religijności, jak i laicyzmu. Kultura kulturą... Jak jednak o tym była mowa, ważna jest ekonomia; *primum vivere*... Ekonomia ma zaś wymiar daleko wybiegający poza problemy konkretnego kraju; ma ona zasięg międzynarodowy, światowy. Jak trudny jest to problem, o tym traktuje artykuł poświęcony modelom wzrostu gospodarek światowych.

Problematyka, będąca przedmiotem niniejszego tomu, jest różnorodna, co – o czym już była mowa – jest efektem przyjętego przez redakcję punktu widzenia. Polska jest tu ujęta na szerokim tle Europy. A to tu oznacza, iż nie ma Polski bez Europy i cywilizowanego świata, jak i nie ma Europy bez Polski... Redakcja ma nadzieję, iż całokształt wiedzy i przemyśleń, przedstawiony w prezentowanym zbiorze artykułów, wzbudzi zainteresowanie Czytelnika, dając punkt wyjścia do dalszej refleksji i dyskusji.

Redakcja pragnie podziękować Panu Kanclerzowi Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Humanistycznej Jerzemu Decowi, Panu Rektorowi WSEH Michałowi Śleziakowi, których inicjatywa i wsparcie – podtrzymując dobrą tradycję wydawnictwa – przyczyniły się do powstania kolejnego numeru *Polonii*, a także autorom i recenzentom oraz wszystkim osobom redagującym niniejszy tom.